

EVROPSKI PARLAMENT

2004

2009

Dokument zasedanja

KONČNO
A6-0148/2006

27.4.2006

POROČILO

o položaju romskih žensk v Evropski uniji
(2005/2164(INI))

Odbor za pravice žensk in enakost spolov

Poročevalka: Lívía Járóka

PR_INI

VSEBINA

	Stran
PREDLOG RESOLUCIJE EVROPSKEGA PARLAMENTA.....	3
OBRAZLOŽITEV	9
POSTOPEK	13

PREDLOG RESOLUCIJE EVROPSKEGA PARLAMENTA

o položaju romskih žensk v Evropski uniji (2005/2164(INI))

Evropski parlament,

- ob upoštevanju dejstva, da so Evropska unija in njene institucije ob mnogih priložnostih izrazile skrb ali celo preplah ob položaju Romov na splošno, še posebej romskih žensk, o čemer pričajo naslednji dokumenti in dejavnosti:
  - resolucija Evropskega parlamenta z dne 28. aprila 2005 o položaju Romov v Evropski uniji¹,
  - poročilo Evropskega centra za spremljanje rasizma in ksenofobije "Romske ženske in dostop do zdravstvenega varstva: odpravljanje ovir",
  - tehtno in vznemirljivo poročilo Komisije o položaju Romov v razširjeni Evropski uniji, s posebnim poudarkom na s spolom povezanimi vidiki njihovega položaja v Evropi²,
- dejavnosti, ki jih financira Komisija, kot na primer študija v okviru programa Daphne o položaju romskih žensk v španskih zaporih,
- ob upoštevanju dejstva, da so številni organi Sveta Evrope izrazili nezadovoljstvo ob položaju Romov in romskih žensk v Evropi in so pozvali politike in zakonodajalce, naj popravijo nesprejemljivi položaj Romov, vključno z romskimi ženskami, in sicer z dokumenti, kot so:
  - priporočilo 1203/1993 parlamentarne skupščine Sveta Evrope o Ciganih v Evropi, ki med drugim ugotavlja pomen izobraževanja romskih žensk,
  - splošno priporočilo št. 3 Evropske komisije za boj proti rasizmu in nestrpnosti pri Svetu Evrope za oblikovanje politike o boju proti rasizmu in nestrpnosti do Romov/Ciganov, ki poudarja dvojno diskriminacijo s katero se soočajo romske ženske³,
  - nedavno objavljeno poročilo Alvara Gila-Roblesa, komisarja za človekove pravice pri Svetu Evrope, "O položaju človekovih pravic Romov, Sintov in potujočih v Evropi"⁴,
- ob upoštevanju predloga Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o ustanovitvi Evropskega inštituta za enakost med spoloma (KOM(2005) 0081 – C6-0083/2005 - 2005/0017(COD)),
- ob upoštevanju akcijskega načrta OVSE za izboljšanje položaja Romov in Sintov na področju OVSE, ki poudarja načelo popolnega upoštevanja vseh interesov romskih žensk

¹ UL C 45 E, 23.2.2006, str. 129.

² Poročilo "*Položaj Romov v razširjeni Evropski Uniji*", Generalni direktorat ES za zaposlovanje in socialne zadeve, enota D3, 2004.

³ Evropska komisija za boj proti rasizmu in nestrpnosti pri Svetu Evrope: "Splošno priporočilo za oblikovanje politike št. 3 o boju proti rasizmu in nestrpnosti do Romov/Ciganov", Strasbourg 1998.

⁴ Gil-Robles, Alvaro. Poročilo "*O položaju človekovih pravic Romov, Sintov in potujočih v Evropi*", komisar za človekove pravice pri Svetu Evrope, Strasbourg, 2006.

in zagotavljanja njihove udeležbe na vseh področjih življenja, pa tudi načelo sodelovanja "Rom Romu"¹,

- ob upoštevanju Pekinške deklaracije o pravicah žensk, katere člen 32 določa, da morajo države "povečati prizadevanje za zagotavljanje enakopravnega uživanja vseh človekovih pravic in temeljnih svoboščin vsem ženskam in dekletom, ki jim številne ovire otežujejo krepitev njihove vloge in razvoj"²,
  - ob upoštevanju Splošnega priporočila XXVII o diskriminaciji Romov s strani Odbora Združenih narodov za odpravo rasne diskriminacije (CERD) – 57. seja 2000³,
  - ob upoštevanju dokumentacije, ki jo je skupaj s partnerskimi organizacijami zbral Evropski center za pravice Romov (ERRC) in jo predložil Odboru Združenih narodov za odpravo diskriminacije žensk (CEDAW) in ki se nanaša na države članice, pristopnice in kandidatke, ter ob upoštevanju priporočil Odbora ZN CEDAW glede položaja romskih žensk in potrebe po nujnih ukrepih, s katerimi bi rešili številne težave s katerimi se soočajo romske ženske v Evropi,
  - ob upoštevanju Direktive Sveta 2000/43/ES z dne 29. junija 2000 o izvajanju načela enakega obravnavanja oseb ne glede na raso ali narodnost⁴,
  - ob upoštevanju Direktive Sveta 2000/78/ES z dne 27. novembra 2000 o splošnih okvirih enakega obravnavanja pri zaposlovanju in delu⁵,
  - ob upoštevanju člena 45 Poslovnika,
  - ob upoštevanju poročila Odbora za pravice žensk in enakost spolov (A6-0148/2006),
- A. ker je v Evropski uniji zaščita človekovih pravic zelo pomembna, in ker v tem času romske ženske spadajo med najbolj ogrožene skupine in posameznice v državah članicah - zlasti v novih državah članicah, ki so pristopile 1. maja 2004 - ter v državah pristopnicah in kandidatkah,
- B. ker obstajajo namigi, da kot rezultat patriarhalnih tradicij, veliko žensk, vključno z romskimi ženskami in deklicami, ne uživa polnega spoštovanja svojih svoboščin izbire pri vprašanjih, ki zadevajo najbolj temeljne odločitve v njihovem življenju, ter so tako ovirane pri uživanju svojih temeljnih človeških pravic,
- C. ker so zakonodajalci in politiki EU sprejeli obsežno zakonodajo in razvili veliko politik, ki naj bi se soočile z dvojno slabostjo rasne diskriminacije in diskriminacije na podlagi spola ter njunimi skupnimi učinki,

---

¹ OVSE, Akcijski načrt za izboljšanje položaja Romov in Sintov na področju OVSE, PC.DEC/566, 2003.

² Četrta svetovna konferenca o ženskah, Pekinška deklaracija in Pekinška platforma, 1995.

³ "Splošno priporočilo XXVII: Diskriminacija Romov", visoki komisar za človekove pravice pri Organizaciji združenih narodov, sedeminpetdeseta seja, 2000.

⁴ UL L 180, 19.7.2000, str. 22.

⁵ UL L 303, 2.12.2000, str. 16.

- D. ker evropski politiki in zakonodajalci še niso uspeli zagotoviti polne in učinkovite enakosti romskih žensk in njihove enakopravne vključenosti, z vsem dostojanstvom, ki jim pripada v evropskih družbah,
  - E. ker se romske ženske soočajo s hudo diskriminacijo v različnih oblikah in z med seboj povezanimi učinki, spodbujajo pa jo zelo razširjenimi stereotipi, poznani kot "proti ciganstvo",
  - F. ker ocene kažejo, da je življenjska doba romskih žensk na nekaterih geografskih območjih krajša od življenjske dobe drugih žensk,
  - G. ker obstaja obsežna dokumentacija o tem, da so romske ženske izključene še zlasti iz zdravstvenega varstva in imajo do njega dostop samo v primeru izjemne nuje in/ali poroda,
  - H. ker so romske ženske v Evropi v zadnjih letih žrtve izjemnih primerov zlorabe človekovih pravic, zlasti napadov na njihovo telesno integriteto, vključno s prisilno sterilizacijo; ker so nekatere države članice že popravile krivice takšne zlorabe, druge pa morajo to še storiti,
  - I. ker je prepad v ravni izobrazbe med neromskimi in romskimi ženskami nesprejemljivo velik¹; ker veliko romskih deklic ni zaključilo osnovnošolskega izobraževanja²,
  - J. ker rasno razločevanje v šolah in pristranski odnos učiteljev in uradniškega osebja še dodatno zmanjšuje nizko raven pričakovanih romskih staršev, zlasti v odnosu do hčerk,
  - K. ker je stopnja nezaposlenosti pri odraslih romskih ženskah marsikje nekajkrat višja kot pri ostalem odraslem ženskem prebivalstvu,
  - L. ker velik delež romskih žensk po Evropi trenutno živi v stanovanjih, ki ogrožajo njihovo zdravje, marsikje pa živijo pod stalno grožnjo prisilne izselitve,
  - M. ker so romske ženske pogosto med žrtvami trgovine z ljudmi v Evropi,
  - N. ker je bila nedavno na Evropsko sodišče za človekove pravice vložena tožba proti Misija začasne uprave Združenih narodov na Kosovu (UNMIK), ki navaja izjemno škodo, povzročeno mnogim osebam, med drugim romskim ženskam in deklicam³,
1. pozdravlja predlog za ustanovitev Inštituta Evropske unije za enakost spolov in predlaga, da se v njem oblikuje urad za romske ženske v Evropski uniji;
  2. poziva organe oblasti v Uniji, da nemudoma raziščejo navajanja o izjemnih zlorabah

---

¹ Po poročilih je v Romuniji, v nasprotju s 63 % žensk na splošno, samo 3 % romskih žensk dokončalo srednjo šolo (Inštitut za odprto družbo, Raziskava o izbranih izobraževalnih programih za Rome v srednji in vzhodni Evropi, 2000).

² Poročilo "Past odvisnosti – kako se ji izogniti – Romi v srednji in vzhodni Evropi", Program ZN za razvoj, Bratislava 2002.

³ Glej sporočilo za tisk Evropskega centra za pravice Romov "Žrtve zastupitve s Kosova vlagajo tožbo na Evropsko sodišče za človekove pravice", 20. februar 2006, na: www.errc.org.

človekovih pravic romskih žensk, nemudoma kaznujejo storilce in žrtvam priskrbijo ustrezno nadomestilo, in s tem v zvezi poziva države članice, naj uvrstijo med svoje prednostne naloge ukrepe, namenjene boljši zaščiti reproduktivnega in spolnega zdravja žensk, naj preprečijo in z zakonom prepovejo prisilno sterilizacijo in spodbujajo načrtovanje družine, alternativne ukrepe za zgodnje poroke ter spolno vzgojo, naj sprejmejo ukrepe, ki bodo učinkovito odpravili rasno razločevanje v porodnišnicah, zagotovijo razvoj programov za pomoč romskim žrtvam nasilja v družini, še posebej budno spremljajo trgovino z romskimi ženskami, in poziva Komisijo, naj podpre vladne pobude in pobude civilne družbe za reševanje teh težav in hkrati žrtvam zagotovi uživanje temeljnih človekovih pravic;

3. poziva države članice, naj sprejmejo vrsto ukrepov, s katerimi bi zagotovili romskim ženskam sodelovanje pri pripravah, načrtovanju in izvajanju teh postopkov;
4. poziva države članice, naj sprejmejo minimalne standarde v okviru odprte metode sodelovanja, z namenom uporabe sklopa ukrepov, ki bo ženskam in deklicam zagotovil enak dostop do kakovostnega izobraževanja za vse, vključno s sprejetjem pozitivne zakonodaje, ki bo zahtevala enakopravno obravnavo v šolah in določila podrobnosti v načrtih, da bi s tem napravili konec ločenemu, ne dovolj kakovostnemu izobraževanju romskih otrok;
5. vztraja pri dejstvu, da se morajo romski otroci naučiti brati in pisati, kar mora biti prednostna naloga za družine in šole, v katerih se ti otroci izobražujejo;
6. poziva države članice, naj izboljšajo nastanitvene razmere Romov tako, da se v okviru nacionalne zakonodaje prizna pravica do ustrezne nastanitve, popravi sedanja pomanjkljiva zaščita, ki bi jo nacionalna zakonodaja morala nuditi posamezniku v primeru prisilne izselitve, da se ob posvetovanju s predstavniki prizadetih skupnosti sprejmejo celoviti načrti za financiranje izboljšanja življenjskih in nastanitvenih pogojev v območjih, ki imajo veliko romskega prebivalstva in naroči lokalnim oblastem, naj nemudoma priskrbijo primerno oskrbo s pitno vodo, elektriko, odvoz odpadkov, javni prevoz in ceste;
7. poziva države članice, naj spodbudijo socialno mešane nastanitve;
8. poziva države članice, naj dajo na razpolago lokacije za nomadske Rome, kar jim bo omogočilo uživanje zadovoljivih standardov udobja in higiene;
9. zahteva ustrezno premestitev v varnejša stanovanja, zlasti za romske begunke, ki živijo na s svincem močno onesnaženem ozemlju v regiji Mitrovica na Kosovu; opozarja na začasno, nedavno prenovljeno lokacijo francoskega oporišča KFOR Osterode, ki je predvidena kot začasna rešitev; poziva Svet, Komisijo in države članice, naj priskrbijo zadostna sredstva za preseljevanje v kraj izvora; poudarja potrebo po krepitvi spoštovanja človekovih pravic, ob istočasnem nadaljevanju stabilizacijsko-pridružitvenega procesa;
10. poziva države članice, naj romskim ženskam zagotovijo dostop do osnovnega, nujnega in preventivnega zdravstvenega varstva, razvijejo in izvajajo politike, ki bodo tudi najbolj izključenim skupnostim zagotovile celovit dostop do sistema zdravstvenega varstva, in v

poklicno usposabljanje zdravstvenih delavcev uvedejo vzgojo za nepristranski odnos do posameznika;

11. poziva vlade, naj zagotovijo, da so enaka obravnava in enake možnosti sestavni del zaposlitvene politike in politike socialne vključenosti, poziva, naj se lotijo težave zelo visoke stopnje brezposelnosti med romskimi ženskami in še posebej resnih ovir, ki jih predstavlja neposredna diskriminacija pri postopkih zaposlovanja;
12. poziva k sprejetju pojma "pozitivnih obvez", ki državne in nedržavne subjekte zakonsko obvezujejo k zagotavljanju takšne zastopanosti romskih žensk, ki bo sorazmerna z njihovo prisotnostjo v lokalni skupnosti;
13. poziva vlade, naj preučijo ovire za samozaposlovanje romskih žensk in oblikujejo programe, ki bodo omogočili dostopno, hitro in poceni registracijo romskih podjetnic in samozaposlenih oseb, naj ustvarijo možnosti dostopnih kreditov – tudi z mikrokrediti - za financiranje podjetij romskih žensk, in poziva Komisijo, naj podpre te dejavnosti z ustreznim sistemom financiranja;
14. priporoča, da države članice in Komisija spodbujata modele socialnega podjetništva, ki bodo namenjeni romskim ženskam;
15. poziva Komisijo in Parlament, naj v okviru različnih skladov, obravnavata kot horizontalni cilj razvijanje zmogljivosti in krepitev položaja romskih posameznic in njihovih organizacij pri udeležbi na področjih izobraževanja, zaposlovanja, vodenja in politike;
16. poziva Komisijo, naj preko mnogih ustreznih mehanizmov financiranja, ki jih ima na voljo, podpre dejavnosti, ki še posebej zadevajo romske ženske, in naj pregleda pravila za dodeljevanje vseh možnih sredstev ter zagotovi, da se bo v njih posebna določba nanašala na vključevanje romskih žensk, ter poziva države članice, naj podobno prakso izvajajo tudi na ravni nacionalnih, območnih in lokalnih institucij;
17. priporoča, da Komisija sproži sodne postopke in na koncu odmeri odvrtilne globe državam članicam, ki v nacionalno zakonodajo še niso prenesle direktiv proti diskriminaciji¹ in/ali jih v praksi in v odnosu do romskih žensk še ne izvajajo v celoti, ter da spremljajo izvajanje sodb, ki jih je izdalo Evropsko sodišče v primerih neskladnosti;
18. poziva institucije EU, da kot ključno merilo za ocenjevanje stanja pripravljenosti za pristop k Evropski uniji vzamejo razmere romskih žensk v državah kandidatkah, vključno z razmerami romskih žensk v tistih kandidatkah, ki niso tradicionalno ali neposredno povezane z romsko problematiko;

---

¹ Vključno z direktivami, sprejetimi v skladu s spremenjenim členom 13 Pogodbe ES, ki je sledila Amsterdamski pogodbi, in s tem povezanih direktiv, ki določajo obseg in domet prepovedi diskriminacije žensk v skladu z zakonodajo EU.

19. priporoča, da države članice v polni meri izkoristijo politične postopke, kot na primer odprto metodo usklajevanja za razvoj in izvajanje politike, ki bo zagotavljala dejansko polno enakost romskih žensk;
20. poziva institucije Unije, naj prevzamejo vodilno vlogo pri spodbujanju vlad k zbiranju in objavi podatkov o položaju romskih moških in žensk, razčlenjenih po spolu in etnični pripadnosti, na osnovi katerih bi izmerili napredek na področju izobraževanja, bivalnih razmer, zaposlovanja, zdravstvenega varstva in v drugih sektorjih; meni, da bi morala EU pozvati vlade k ozaveščanju zaposlenih v državni upravi in celotne javnosti o tem, da zbiranje podatkov o etnični pripadnosti ne ogroža posameznikove identifikacije, in spodbujati vlade k uporabi že obstoječih, varnih in inovativnih oblik metodologije;
21. opozarja, da je horizontalni pristop uspešen pri doseganju vsakoletne podpore organizacijam letnega Foruma romskih žensk, ki živijo v Evropski uniji;
22. poziva Evropski center za spremljanje rasizma in ksenofobije, da spodbudi vrsto študij o vlogi medijev pri spodbujanju "proti ciganstva", zlasti glede širjenja škodljivih stereotipov o romskih ženskah;
23. poziva, naj se vsi programi in projekti institucij EU in/ali držav članic, ki lahko vplivajo na romske ženske in so sprejete v njihovo korist, izvajajo ob tesnem posvetovanju z romskimi ženskami;
24. naroči svojemu predsedniku, naj to resolucijo posreduje Svetu, Komisiji in vladam ter parlamentom držav članic, držav pristopnic in držav kandidatk.

OBRAZLOŽITEV

Medtem ko sem pripravljala osnutek poročila, sem razpravljala tako z javno in zasebno sfero znotraj Evropske unije. Ti stiki so vključevali:

- izmenjavo mnenj s članicami Pobude romskih žensk,

- kot ženska romskega porekla sem na lastni koži doživljala diskriminacijo, več ali manj enako tej, s katero se soočajo romske ženske po Evropi,

- kot antropologinja sem preučevala položaj romskih žensk tako, da sem obiskovala romske skupnosti in bila osebno priča njihovim izkušnjam. Kot poslanka Evropskega parlamenta sem lani obiskala Grčijo in Makedonijo, in bila neposredna priča večanja viktimizacije romskih žensk,

- javno razpravo o problematiki romskih žensk v Evropskem parlamentu ob sodelovanju predstavnic nevladnih organizacij, ki se ukvarjajo s položajem romskih žensk,

- izmenjavo mnenj, ki je potekala 27. septembra 2004 z evropskim komisarjem za zaposlovanje in enake možnosti Vladimirjem Špidlo o primerih prisilne sterilizacije romskih žensk.

Poročevalka obžaluje, da poročilo o projektu: Ekonomski in socialni položaj romskih žensk (RomWom) berlinskega Inštituta za primerjalne socialne raziskave ni moglo biti vključeno v to poročilo, ker do zaključka tega poročila njihove ugotovitve še niso bile dokončno oblikovane.

To poročilo, ki je del serije poročil o revščini in socialni izključenosti, pa tudi o enakih možnostih, je prvo, ki poudarja zapleteno in raznovrstno diskriminacijo, s katero se soočajo romske ženske v državah članicah Evropske unije. Ta diskriminacija ne izhaja le iz njihovega spola, temveč tudi iz pripadnosti etnični skupini, vzrok za to pa je vsepovsod razširjeno "proti ciganstvo". Številne težave romskih žensk pa izhajajo tudi iz raznolikosti romske populacije širom po Evropski uniji. Izjemna zapletenost problematike, ki kliče po analizi, izhaja iz omenjenih raznovrstnih okoliščin¹.

Pri analizi težav romskih žensk smo zato upoštevali nekatera merila: skupino Romov, ki ji ženske pripadajo, kraj bivanja – mesto ali podeželje, zakonski stan: poročene in samske ženske (v to kategorijo spada tudi skupina mater samohranilk), njihova socialna skupina, kulturne posebnosti večinskega prebivalstva, veroizpoved.

Vendar se kljub razlikam pri večini pojavlja določeno število enakih težav, kot na primer: diskriminacija pri izobraževanju – s strani šole in skupnosti –, zaposlovanju in dostopu do zdravstvenega varstva. Čeprav se obstoj diskriminacije romskega prebivalstva vse bolj

---

¹ V poročilu ES "*Položaj Romov v razširjeni Evropski uniji*" se uporablja terminologija Romi, Cigani in potujoči, da bi tako zajeli raznolikost skupin.

priznava, pa se je izboljšalo zelo malo stvari¹. Raznovrstna diskriminacija in socialna izključenost romskih žensk še utrjujeta krog revščine, v katerega so bile mnoge rojene, in jim jemljeta njihovo človeško dostojanstvo.

Kljub temu, da so prizadevanja za obravnavo raznolikosti evropskih populacij vse večja, pa pri romskih ženskah politika enakosti spolov temelji na ravni (ustrezni za Evropejko srednjega razreda), ki bo romskim ženskam in drugim na rob potisnjenim in socialno izključenim ženskam težko dosegljiva. Manjšine in še posebej romske ženske si zelo želijo sodelovati v politiki in dejavnostih držav članic ali institucij Evropske unije, ko gre za obravnavo enakosti spolov in rasne ter etnične diskriminacije².

Kot njihovi vrstniki moškega spola so mnoge romske deklice popolnoma izključene iz izobraževalnih sistemov ali pa jih pošljejo v ločene šole ali razrede – pogosto v "posebne razrede" – ki ne ustrezajo njihovim izobraževalnim potrebam. Takšno rasno razločevanje v kombinaciji s pristranskim odnosom učiteljev pri otrocih še povečuje občutek manjvrednosti. Vendar se romska dekleta pri svojem izobraževanju soočajo še z dodatno oviro, kajti velikokrat so prisiljene opustiti šolanje v izjemno zgodnji starosti, da bi pomagale skrbeti za mlajše brate in sestre ali prevzele odgovornosti v gospodinjstvu. Tudi siljenje v zgodnjo poroko zmanjšuje možnosti romskih deklet, da bi dokončale šolanje³. Ker je šolanje eden od najučinkovitejših načinov, kako ubežati revščini, bo zaradi omenjene dvojne diskriminacije ta korak zanje še posebej težak.

Romske ženske se soočajo s predsodki pri zaposlovanju, napredovanju in pri plači. Še več, mnoge romske ženske ostajajo popolnoma izključene iz gospodarskih dejavnosti, saj jih ovirajo omejene priložnosti za izobraževanje, neustrezne bivalne razmere, pomanjkljiva zdravstvena oskrba, tradicionalna vloga spolov in splošna odrinjenost iz večinske skupnosti. Ponekod je stopnja nezaposlenosti med odraslimi romskimi ženskami nekajkrat večja kot pri večinskem prebivalstvu.

Po vsej Evropski uniji prejema romsko prebivalstvo in ženske nižje plače kot po rasi večinsko prebivalstvo in moški.

Romske ženske se soočajo z diskriminacijo tudi, ko gre za dostop do zdravstvenega varstva⁴. V različnih državah Evrope splošni zdravniki Romom nočejo nuditi zdravniške oskrbe, češ da je zanje "odgovoren nekdo drug". Objekti so pogosto prostorsko ločeni, ker naj bi bile romske ženske "umazane", ker naj bi bile "tatice" in "nesocializirane". Obstaja dokumentacija, ki kaže na to, da naj bi imele romske ženske mnogokrat dostop do zdravstvenega varstva samo v izjemno nujnih primerih, a včasih niti takrat. Zato pogosto nimajo dostopa do osnovne ali preventivne zdravstvene oskrbe. Posledica tega je, da je po poročilih življenjska doba romskih žensk ponekod do 10 let krajša kot pri večini žensk, stopnja umrljivosti otrok pa veliko večja.

---

¹ Glej isto poročilo str. 1, Povzetek.

² Glej "Romske ženske v Evropski uniji: Realnost in izzivi" Nicoleta Bitu, Program mreže žensk OSI, Pobuda romskih žensk, predstavitev pred Odborom Femm EP, Položaj romskih žensk v EU, 23. november 2005.

³ Glej, npr., *A Place at the Policy Table (Sodelovanje pri političnih odločitvah)*, poročilo Inštituta za odprto družbo o Forumu romskih žensk, 29. junija 2003.

⁴ Evropski center za spremljanje rasizma in ksenofobije. *Premagovanje ovir – romske ženske in dostop do zdravstvenega varstva* (2003).

V zvezi s pravico do rojevanja otrok obstajajo poročila o primerih sterilizacije v dveh državah članicah. Kljub obstoječim dokazom pa vlade žrtvam niso dodelile odškodnine, ki jim pripada.

Mnoge romske ženske živijo v neustreznih bivalnih razmerah, pogosto v ne dovolj varnih in nezdravih pogojih. Prisilna izselitev je tudi zelo razširjena težava v romskih skupnostih.

Romske ženske pogosto živijo v tradicionalnih patriarhalnih skupnostih, ki pripomorejo k še večjemu nasilju in kratenju temeljne pravice do svobodne izbire. Pogosto so žrtve trgovine z ljudmi po vsej Evropi. Nedavno je bila na Misijo ZN za upravo Kosova (UNMIK) naslovljena tožba, ki navaja izjemno veliko škodo, povzročeno mnogim skupinam, med njimi tudi romskim ženskam.

Tudi sredstva javnega obveščanja v EU niti malo ne prispevajo k zmanjšanju pristranskega odnosa do Romov. Ženske in otroci so tako nosilci stereotipne podobe Romov, njihove slike pa se večkrat pojavljajo v tisku in učbenikih¹.

Čeprav je splošno znano, da je problematika diskriminacije in odrinjenosti romskih žensk dejansko prisotna v različnih sektorjih družbe, jo je težko dokazati, ker podatkov, razčlenjenih glede na spol in etnično pripadnost, primanjkuje. Prav vlade bi morale, ob spoštovanju dostojanstva in zasebnosti manjšin, zbrati potrebne podatke, če bi hotele rešiti težave romskih žensk.

Medtem ko so mnoge romske ženske postale opazne javne osebnosti, pa večina drugih ne sodeluje pri odločitvah, ki vplivajo na njihovo življenje. Evropske in nacionalne politike je treba preoblikovati tako, da bodo pri obravnavanju diskriminacije, s katero se soočajo romske ženske, uspešnejše. Še posebej vsa politika, povezana s spolom oseb, mora na novo sprejeti dejstvo, da imajo mnoge ženske opraviti s še dodatno diskriminacijo, ki izhaja iz njihove etnične pripadnosti ali kulturnega porekla. Vidik spolov je bil šele nedavno vključen v obravnavo rasne diskriminacije Romov², oba vidika diskriminacije pa morata biti enakovredno upoštevana pri oblikovanju učinkovite politike, če naj bi ta izboljšala položaj romskih žensk v Evropi.

Jasno je, da reševanje težav romskih žensk ne more potekati brez učinkovitega zakonskega okvira na ravni EU in držav članic. Na ravni EU sta Direktiva o rasni enakosti (2000/43/ES) in Direktiva o enakosti pri zaposlovanju (2000/78/ES) pogosto nedorečeni in ne odražata celovitega pristopa. Zakonodajala EU, na primer, pri obravnavanju mnogih različnih oblik diskriminacije romskih žensk, uporablja dvoumen jezik. Diskriminacije, ki izhaja iz nacionalne pripadnosti, ne obravnava, kar omogoča, da se ta položaj nadaljuje.³ Poleg tega mnoge države članice teh direktiv še ne izvajajo v celoti, kar ustvarja velike težave za

---

¹ "Pravice romskih žensk so pravice do dostojanstva, raznolikosti in enakopravne udeležbe" I predstavitev pred Odborom Femm EP na temo Romske ženske v EU, Miranda Vuolasranta, November 2005.

² Kocze, Angela. "Dvojna diskriminacija romskih žensk v Evropi". Odbor za pravice žensk in politiko enakih možnosti, seja z dne 26. novembra 2003.

³ Evropski informacijski urad za Rome. Odgovori za zeleno knjigo. 2004.

skupine, ki so bile že v preteklosti odrinjene in pristransko obravnavane, kot na primer Romi¹.

Na ravni držav članic obstaja potreba po učinkovitem protidiskriminacijskem zakonodajnem okviru, ki bo potrebe in interese Romov, ob upoštevanju ključnih vidikov njihove identitete, celovito vključil v postopke sprejemanja političnih odločitev.

Vključevanje v politično odločanje se bo izvajalo samo pod pogojem, da prihodnji zakoni in politika ne bodo podpirali diskriminacije Romov, da bodo zakoni in politika, ki ustvarjajo diskriminacijo, odpravljeni, in da bodo sprejete posebne določbe o upoštevanju ključnih vidikov romske identitete. Kljub temu, da mnoge države članice "na papirju" sicer izvajajo protidiskriminacijsko politiko, v praksi gornja merila ne veljajo. To je eden od vzrokov, zakaj se romske ženske še vedno soočajo z dvojno diskriminacijo – po spolu in etnični pripadnosti. Treba je uvesti pozitivne ukrepe, da bi izboljšali položaj žensk, še posebej na področjih izobraževanja in zaposlovanja. Poleg tega bi morali dvigniti kakovost razprav in kakovost politike spolov na raven, kjer bodo potrebe romskih žensk presegale njihovo tradicionalno vlogo mater in skrbnic.

---

¹ Evropski center za spremljanje rasizma in ksenofobije (EUMC). "Migranti, manjšine in zakonodaja: dokumentiranje zakonskih ukrepov in sredstev za odpravo diskriminacije v 15 državah članicah Evropske unije", str. 117, 118. December 2004.

POSTOPEK

Naslov	Položaj romskih žensk v Evropski uniji
Št. postopka	2005/2164(INI)
Pristojni odbor Datum razglasitve dovoljenja na zasedanju	FEMM 29.9.2005
Odbori, zaproseni za mnenje Datum razglasitve na zasedanju	
Odbori, ki niso dali mnenja Datum sklepa	
Okrepljeno sodelovanje Datum razglasitve na zasedanju	
Poročevalec/-ka Datum imenovanja	Livia Járóka 15.9.2005
Nadomeščeni/-a poročevalec/-ka	Livia Járóka
Obravnava v odboru	21.3.2006 25.4.2006
Datum sprejetja	25.4.2006
Izid končnega glasovanja	+: 23 -: 0 0: 0
Poslanci, navzoči pri končnem glasovanju	Edit Bauer, Hiltrud Breyer, Maria Carlshamre, Věra Flasarová, Lissy Gröner, Zita Gurmai, María Esther Herranz García, Rodi Kratsa-Tsagaropoulou, Astrid Lulling, Angelika Niebler, Siiri Oviir, Doris Pack, Christa Prets, Teresa Riera Madurell, Amalia Sartori, Eva-Britt Svensson, Anne Van Lancker, Anna Záborská
Namestniki, navzoči pri končnem glasovanju	Véronique De Keyser, Lidia Joanna Geringer de Oedenberg, Anna Hedh, Zita Pleštinská
Namestniki (člen 178(2)), navzoči pri končnem glasovanju	Joel Hasse Ferreira
Datum predložitve	27.4.2006
Pripombe (na voljo samo v enem jeziku)	...